

Konu: Kadim Diller ve Yazılar

Yazı: 93

Hitit Sonrası Anadolu

Doç. Dr. Haluk Berkmen

Bir önceki yazımda Keltlerden ve Galatlardan söz ettim. Hitit imparatorluğu M.Ö. 1200 yıllarında sona erdi. Bu güçlü imparatorluğun yıkılış nedeni şehir devletleri arasındaki anlaşmazlık ve rekabetti. Hattuşas'ta tek bir Hitit kralı olsa da her şehrin ayrı bir yöneticisi vardı ve her biri bağımsızlık peşindeydi (1).

Hattilerin devamı olan Hititler kendilerini Hattilerden ayırıp bağımsız bir toplum olduklarını kanıtlamak için Hatti dilini bir miktar değiştirdiler ve Hitit dilini oluşturdular. Hititçe ilk Hint-Avrupa dilidir. Hititler M.Ö. 1200 yıllarında yıkılınca yerlerine bağımsız şehir devletleri oluştu. Hepsisi de Hitit dilini kendi telaffuzlarına göre bir miktar değiştirdiler. Bu toplumlar Hititlerden kalma çivi yazısını bilmediklerinden uzun süre yazısız yaşadılar. Zira çivi yazısını okuyup yazmak sadece birkaç uzmanın işiydi. Halkın bu yazılarla ilgisi yoktu.

Bu durum Roma ordularının Anadolu'yu istila etmesine kadar sürdü. Roma ordularından kaçan ilk Hıristiyanlar Kapadokya'daki yer altı şehirlerine ve peribacalarına sığındılar. Ancak orada önceden yerleşmiş insanlar vardı. Onlar Ön-Türk kökenli, Tengri inancında Ok halkları idiler. Kutsal simgeleri olan daire içindeki artı içeren damgayı peribacalarının içlerine boyamışlardı. En alt sağda görülen haç şekilleri Kapadokya (Göreme) bölgesinde halen bulunuyorlar. Bu şekillere Hıristiyan haçı deniyor. Oysaki bu şekillerin her biri "Ok" damgasıdır (2).

Kapadokya'ya gelen ilk Hıristiyanlar OK damgasının üzerine kendi azizlerinin resimlerini çizmeye başladılar. Bu resimlere *ikona* denmektedir. Yerli halkın Tengri inancı ile çatışan bu durum Kapadokya'da **İkonoklast** bir dönem başlattı. İkonoklast dönem "ikonaların kırıldığı dönem" demektir. Bu dönemde yerli OK halkı ikonaları silip kendi simgeleri olan ve daha önce çizmiş oldukları Tengri simgelerini ortaya çıkardılar. Çatışmayı sona erdirmek isteyen Hıristiyanlar Tengri simgesini İsa'nın haçı olarak kabul edince sorun çözüldü. Böylece, hem ikonalar hem de Tengri damgaları peribacalarının duvarlarını süslemeye devam etti. Peribacalarını ziyaret edenler kısmen silinmiş İkonaların altından ortaya çıkan Tengri damgalarını bugün dahi görebilirler.

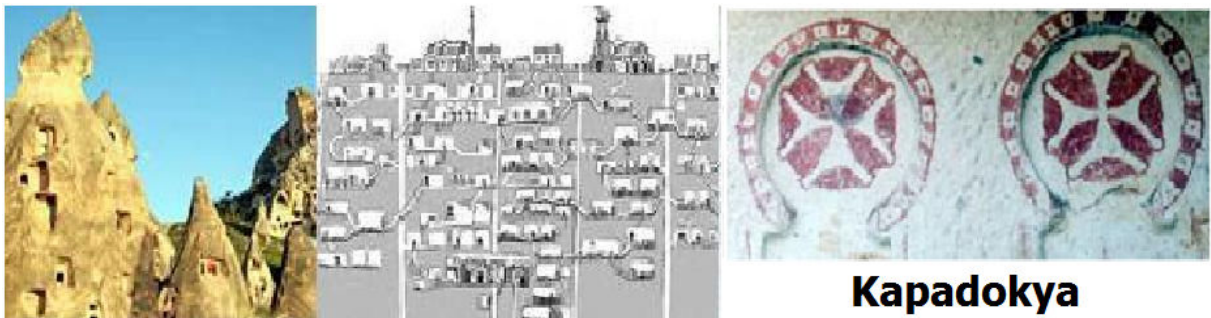
Altteki haritada Roma orduları Anadolu'yu istila etmeden önceki durum görülüyor. Bu halkların hiç biri Yunan asıllı değildir. Hepsisi de Hititlerden sonra bağımsız olmuş yerel yönetimlerdir. İsimleri Yunan kaynakları şöyle değiştirmiştir: **Tur-Ok-öyü** → Trakya, **As-Ok-öyü** → Scythia, **Tur-öyü** → Troia, **Ulu-On-öyü** → İyonya, **Ok-Or-Öyü** → Karia, **Ulu-Ok-**

Öyü → Likya, **Ulu-As-öyü** → Lysia, **Kalat-öyü** → Galatia, **Ok-İl-öyü** → Kilikia, **Ulu-As-öyü** → Alasia, **Urart** → Urartu, **KapadıOk-Öyü** → Kapadokia.

Haritada görüldüğü gibi, Anadolu halkları aslen **OK, AS, TUR** ve **KALAT** boyları idiler. Hititler onları tek bir güç altında toplayıp yönettiler. Hititler çökünce -her biri kendi asıl adını belirterek- bağımsız şehir devletleri oluşturdular.

Bunlardan en ilginç Kapadokya bölgesindeki şehir devletidir. Bölgede yer altı şehirleri ve kapalı peribacaları vardı. Bu bölgeye **Kapadı-OK-Öyü** dendi. Zira peribacaları ve yer altı şehirleri kolaylıkla kapanan ve yabancılara kapalı olan yerleşimlerdi. Altaki resimlerde peribacaları, yer altı şehri ve sağda Ön-Türklerin **OK** damgası görülüyor.

Kapadokya

Kapadı-Ok-öyü Yunan telaffuzuyla Kapadokia olmuştur. Bu bölgenin adının "**Güzel Atlar Ülkesi**" anlamına geldiği söylenir (3). Ancak komşu olan Kalat bölgesini Kalan veya Kalan-At olarak yorumlarsak, Orta Anadolu'nun geniş bölgesine Farsça 'güzel atlar bölgesi' denmiş olması pekâlâ mümkündür. Bölgeye Kafkaslar üzerinden gelenler elbette ki atlarıyla

geldiler. Bir grup boy da güneyden ve doğudan günümüzün İnan ülkesinden geldiği biliniyor. Fakat "irkin at" olmayacağına göre neden "güzel at bölgesi" denmiş olsun? Kapadokya adının bir diğer yorumu da "**Kapı Dađ**" olabileceğidir (4). Fakat Kapıdağ yarımadası Erdek yakınında ve Marmara denizi kıyısındadır. Bir de Isparta ilinde Kapı Dağı vardır. Belki de Kapadokya adı Kapıdağ-OK-y sözcüklerinden oluşmuştur. Ancak yle olsa bile OK boylarının yerleşim bölgesi olduğu ret edilemez (5).

Kaynaklar

- (1) <https://tr.wikipedia.org/wiki/Hitler>
- (2) <http://www.halukberkmen.net/pdf/58.pdf>
- (3) <http://www.anthesistravel.com/en/turkeyinformation/cappadocia>
- (4) <https://en.wikipedia.org/wiki/Cappadocia>
- (5) <https://tr.wikipedia.org/wiki/Kapadokya>